

Mateusz Newe

[nauczyciel](#)

[guwerner, fundator](#)

Ur. 0.0.1579, Prusy

Zm. 0.0.1652, Olsztyn

Dane rodziców

Brak danych.

Wychowanie i wykształcenie

Od 1602 roku był uczniem seminarium papieskiego w [Wilnie](#) i nosił się z zamiarem przystąpienia do [zakonu jezuickiego](#).

Nauki początkowe pobierał najpewniej w [kolegium jezuickim](#) w [Braniewie](#). Następnie udał się do [Wilna](#) na studia [filozoficzne](#). Studiował tam [filozofię](#) od 1601 do 1603 roku, a w 1604 roku rozpoczął studia [teologiczne](#). W 1605 roku został [mistrzem sztuk wyzwolonych](#) w [Wilnie](#). Jako [nauczyciel](#) Jana Albrychta Radziwiłła podczas jego [podróży](#) po Europie zapisał się na [uniwersytet](#) w [Dillingen](#) (1606) i [uniwersytet](#) w [Padwie](#) (1609).

Etapy kariery dot. edukacji

Podczas swoich studiów [teologicznych](#) w [Wilnie](#) (1604) został [nauczycielem](#) Jana Albrychta Radziwiłła - syna marszałka litewskiego Albrychta. Razem z podopiecznym przyłączyli się wówczas do studenckich [popisów poetyckich](#). Newe uczył podopiecznego głównie studium [humanistycznego](#). Kiedy jego podopieczny w początkach 1606 roku wyruszył w [podróż zagraniczną](#), Newe został jego [nauczycielem](#) podróży odpowiedzialnym za odpowiedni dobór treści nauczania. Drugim [preceptorem](#) i kierownikiem [peregrynacji](#) był [Piotr Zaleski](#). Orszak Radziwiłła przez [Augsburg](#) dotarł do [Dillingen](#), gdzie wszyscy wpisali się do metryki [uniwersyteckiej](#) (14 kwietnia 1606). Podczas pobytu w tym mieście Newe wraz z podopiecznym zwiedził [Monachium](#), [Augsburg](#), [Ingolstadt](#) i [Ulm](#). Potem udano się w podróż do [Italii](#) (20 stycznia 1608). Orszak zwiedził [Mediolan](#), [Bolonię](#), [Rzym](#) oraz [Padwę](#) (1608-1610). W 1610 roku Newe wraz z orszakiem J.A. Radziwiłła powrócił do kraju.

Był wikariuszem kaplicy zamkowej w Olsztynie (do 1652 roku), ufundował w swym testamencie z 1652 roku stypendium dla kształcenia młodzieży z Olsztyna w wysokości 900 grzywien wraz z ogrodem warzywnym poza murami miejskimi.

Fakty z życia osobistego

Był szlacheckiego pochodzenia.

Żył w [XVI-XVII wieku](#).

Bibliografia

Podmiotowa

1. Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa, Archiwum Radziwiłłów, dz. V, 1312, Paweł Boksza, *List Pawła Bokszy do Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła, Wilno 22 IV 1604*

2. *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim*, t. 1, oprac. H. Barycz, Wrocław, 1971.
3. *Die Matrikel der Universität Dillingen*, t. 1, wyd. T. Specht, Dillingen, 1909-1913.

Przedmiotowa

1. M. Chachaj, *Zagraniczna edukacja Radziwiłłów*, Lublin, 1995.
2. C. Pilichowski, *Nieznane polonika w bibliotekach szwedzkich*, Gdańsk, 1962.
3. J. Poplatek, *Wykaz alumnów seminarium papieskiego w Wilnie 1582-1773*, *Ateneum Wileńskie*, 11, 1936.
4. S. Achremczyk, *Olsztyn w latach 1466-1772*, [w:] *Olsztyn 1353-2003*, red. S. Achremczyk, W. Ogrodziński, Olsztyn, 2003.